

Motion till riksdagen 2012/13:So357

av **Hillevi Larsson och Åsa Lindestam (S)**

Mammografi från 40 år och livet ut

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör bli obligatoriskt att erbjuda mammografi till alla kvinnor i Sverige i åldrarna 40–74 år.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort den övre åldersgränsen vid mammografi så att även kvinnor över 74 år kallas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler äldre kvinnor i kliniska behandlingsstudier.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om likvärdig cancerbehandling för äldre kvinnor.

Motivering

Bröstcancer är den vanligaste dödsorsaken för medelålders kvinnor, men trots det är det bara cirka hälften av landstingen som erbjuder mammografi till kvinnor 40–49 år. Övriga landsting erbjuder bröstcancerscreening först efter 50 år.

Socialstyrelsen rekommenderar mammografi från 40 år. En Umeåledd studie som nyligen avslutats kommer fram till samma sak. Studien är den hittills största i världen av sitt slag och slår fast att dödligheten i bröstcancer är 29 procent högre för de kvinnor i åldersgruppen 40–49 år som inte erbjudits mammografi jämfört med kvinnor i samma åldersgrupp som fått mammografi.

Att dödligheten i bröstcancer minskar för kvinnor 50–69 år som genomgått mammografi är redan fastslaget. Den minskar med 30 procent. Nu är det alltså klarlagt att även kvinnor 40–49 år har samma nytta av mammografi. Det finns därför inget hållbart argument för landstingen att utestänga kvinnor under 50 år från mammografi. Tvärtom är det extra allvarligt att kvinnor i

Fel! Okänt namn på

denna åldersgrupp inte kallas. De har en stor del av livet framför sig och en hel del av dem har även småbarn, som drabbas extra hårt när deras mamma helt i onödan dör i förtid.

Lika allvarligt är det att äldre kvinnor inte kallas till mammografi. Bröstcancerrisken minskar ju inte med åldern, tvärtom ökar den ju äldre man blir. Logiken bakom att sätta upp en övre åldersgräns kan därför inte handla om något annat än att äldre kvinnors liv inte är lika viktiga att rädda. I synnerhet gäller det när åldersgränsen understiger Socialstyrelsens rekommenderade övre åldersgräns, 74 år. Åtskilliga landsting erbjuder bara mammografi upp till 69 års ålder.

Risken att avlida i bröstcancer har minskat under de senaste åren, men det gäller bara kvinnor upp till 70 år. Därefter är risken oförändrad från 70–79 år. Risken ökar påtagligt för kvinnor över 80 år.

Överlevnadsprognosen vid bröstcancer är hög, från 50–69 år ligger den på 86 procent. För kvinnor över 75 ser det betydligt sämre ut, bara 64 procent överlever. Skillnaden kan framför allt kopplas till att äldre kvinnor inte kallas till mammografi. Men kvinnor över 65 år erbjuds dessutom mindre omfattande behandling när bröstcancer väl konstaterats jämfört med yngre kvinnor.

Detta hänger inte bara samman med bristande vilja att satsa resurser på äldre kvinnor utan är också kopplat till att kliniska studier på bröstcancerpatienter vad gäller behandling bara till nio procent består av kvinnor över 65 år, samtidigt som hälften av alla som får bröstcancer är över 65 år. Det finns alltså en osäkerhet kring mediciner och andra behandlingsmetoder som inte i tillräckligt hög grad är utprovade för äldre kvinnor. Detta är ett argument för att i fortsättningen se till att fler äldre kvinnor ingår i sådana kliniska studier.

Om alla äldre kvinnor hade erbjudits mammografi och fått bättre cancerbehandling skulle överlevnaden öka med 30 procent. Det är en hög siffra med tanke på hur vanlig bröstcancer är som dödsorsak bland äldre kvinnor. Med tanke på att livslängden dessutom ökar (och bröstcancer ökar med åldern) så kan vi rädda ännu fler liv i framtiden genom att bygga ut mammografin och erbjuda äldre kvinnor bättre behandling.

Alla kvinnors liv är värda att rädda, både yngre och äldre. Med tanke på att bröstcancer är den vanligaste dödsorsaken för medelålders kvinnor och, tillsammans med lungcancer, den näst vanligaste dödsorsaken för äldre kvinnor borde det vara högprioriterat att göra allt vi kan för att tidigt upptäcka och framgångsrikt behandla bröstcancer för kvinnor i alla åldersgrupper.

Regeringen bör snarast bereda riktlinjer med syfte att utöka mammografin till fler åldersgrupper i hela landet, se till att fler äldre kvinnor ingår i kliniska behandlingsstudier samt erbjuda äldre kvinnor likvärdig bröstcancerbehandling.

Stockholm den 28 september 2012

Hillevi Larsson (S)

Åsa Lindestam (S)